

Чаленко Надія Володимирівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну*

Норенко Аліна Юріївна

*магістр
Київський національний університет технологій та дизайну*

Чаленко Надежда Владимировна

кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов и финансово-экономической безопасности

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Норенко Алина Юрьевна

*магистр
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

Chalenko N.

Kiev National University of Technology and Design

Norenko A.

Kiev National University of Technology and Design

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація. У статті проаналізована система внутрішнього моніторингу суб'єкта господарювання та запропоновано ряд заходів її удосконалення.

Ключові слова: моніторинг, система фінансового моніторингу, ймовірність банкрутства, загрози.

Аннотация. В статье проанализирована система внутреннего мониторинга субъекта хозяйствования и предложены мероприятия по ее совершенствованию.

Ключевые слова: мониторинг, система финансового мониторинга, вероятность банкротства, угрозы.

Annotation. In Article proanalyzovana system vnutrenneho Monitoring sub'yekta hozyaystvovanyya and predlozheny on activities of EE improvement.

Key words: monitoring system of financial monitoring, the likelihood of bankruptcy threat.

Постановка проблеми. На сучасному етапі вітчизняні підприємства функціонують в дуже жорстких умовах. Тому актуальним для підприємства є проведення фінансово-економічного моніторингу, який повинен швидко визначати зміни у навколишньому середовищі і надавати інформацію про них з метою оперативного корегування діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження із зазначеної проблематики містять праці таких вчених, як: Берізко В. М., Волошина К. А., Забродський В. А., Комірна В. В., Клименко А. О., Мец В. О.,

Олексюк О. С., Сачок В. Л., Штефан Л. Б. та інших. Але слід зазначити, що розв'язок проблеми ще не набув закінченого вигляду.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є узагальнення теоретичних основ організації системи внутрішнього фінансового моніторингу суб'єкта господарювання та розробка основних напрямків її удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Для успішної адаптації фінансово-господарської діяльності підприємств до вимог ринку, нових запитів споживачів особливе зна-

чення мають способи і методи, які дають змогу кількісно та якісно оцінити об'єктивні внутрішні можливості підприємства, направлені на успішне протистояння зовнішнім загрозам та усунення внутрішніх загроз, забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності і стратегії поступального розвитку. До таких методів слід віднести фінансовий моніторинг підприємницької діяльності. Адже визначення фінансового стану підприємства та його оптимізація є однією з головних умов його успішного розвитку. Нестійкий або кризовий стан підприємства свідчить про загрозу банкрутства й необхідність у визначенні напрямів фінансової стабілізації, проведенні фінансового моніторингу.

В умовах фінансової кризи особливої уваги набувають проблеми адаптації господарської діяльності підприємства до змін економічної ситуації, що є найважливішим чинником його сталого розвитку. Тому актуальним стають питання ухвалення обґрунтованих управлінських рішень та формування системи фінансового моніторингу, який дає змогу аналізувати, коректувати й контролювати ключові параметри підприємства, усувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.

В роботі досліджено становлення поняття «фінансовий моніторинг» суб'єкта господарювання. Аналіз наукових публікацій показав відсутність чіткого і однозначного підходу до визначення поняття «фінансовий моніторинг». Це пов'язано, в першу чергу, з тим що, моніторинг належить як до наукової, так і до практичної сфери діяльності. Він може розглядатися і як засіб дослідження реальності, і як засіб, який забезпечує управління своєчасною та якісною інформацією.

Система фінансового моніторингу в Україні сформувалася відносно недавно, її поява зумовлена багатьма об'єктивними чинниками, які умовно можна поділити на внутрішні та зовнішні. До перших доцільно віднести постійно зростаючі обсяги тіньового капіталу та легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, до других — рекомендації, а у деяких випадках і тиск світового співтовариства.

Фінансовий моніторинг — це спеціальна система організованого систематичного і беззупинного спостереження за фінансовим станом об'єкта й оперативною його оцінкою. Метою фінансового моніторингу виступає отримання об'єктивної та достовірної її оцінки та визначення можливостей підвищення її рівня в майбутньому.

Характерною рисою системи моніторингу є реагування на так звані «слабкі» сигнали зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, які є першими ознаками негативної зміни ситуації, з метою розробки превентивних заходів, які нівелюють дію можливих ускладнень.

Досліджено методичне забезпечення внутрішнього фінансового моніторингу суб'єктів господарювання.

Проаналізовані найбільш поширені методики оцінки фінансового стану підприємства на предмет можливості використання у процесі моніторингу. Розглянуто сутність низки прийомів і методів, на основі яких базується фінансовий моніторинг.

Фінансовий моніторинг відзначається високим рівнем індивідуальності та залежить від мети, яка існує в системі управління. У різних організаційних структурах фінансовий моніторинг матиме безпосереднє відношення до питань як оперативного, так і стратегічного управління. У той же час слід підкреслити, що головна мета фінансового моніторингу є діагностування фактичного, економічного і фінансового стану, порівняння його з прогнозованим, виявлення тенденцій і закономірностей розвитку економіки підприємств відповідно до головної мети, попередження негативного впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на фінансовий результат та становище на ринку, підтримання ефективного функціонування підприємства, правильна та виважена оцінка господарських ситуацій для прийняття обґрунтованих та доцільних економічних рішень.

Проведений фінансовий моніторинг на прикладі ТОВ «АТП «Стріла» показав, що протягом 2012–2013 років підприємство функціонувало збитково. В 2012 році збиток становив 281,6 тис. грн., в 2013 зменшився до 140,9 тис. грн., і в 2014 році підприємство отримало прибуток в розмірі 15,9 тис. грн. Валовий результат є збитковим через високу собівартість робіт.

З розрахунків видно, що в 2012 році капітал підприємства зменшився на 9,69%, а в 2014 на 1,04%. Зменшення капіталу в 2013 році відбулося за рахунок зменшення як власних, так і позикових коштів, а в 2014 — за рахунок зменшення позикового капіталу, що свідчить про підвищення фінансової стійкості підприємства.

В 2013 та 2014 роках статутний капітал становив 38% загальної вартості власного капіталу ТОВ «Стріла». Зросла в 2013 році частка збитків минулих років до 30%. В 2014 році вона становила 22%. Отже, збиткова діяльність є основною проблемою підприємства в фінансуванні власної виробничої діяльності. В 2014 році власний капітал ТОВ «АТП «СТРІЛА» збільшився на 20,9 тис. грн., або на 1,09%. Збільшення відбулося за рахунок зменшення частки непокритих збитків минулих періодів.

В 2014 році капітал підприємства зменшився на 32,2 тис. грн. 84,27% капіталу було розміщено в оборотних активах, решта — в оборотних. В основних засобах зосереджено 68,48% капіталу, в довгострокових фінансових інвестиціях 3,78%, у відстрочених податкових активах 5,01%. 15,73% капіталу в 2014 році було розміщено в оборотних активах: 2,82% в запасах, 1,61% в грошових коштах, решта в дебіторській заборгованості.

Зведена таблиця ймовірності банкрутства ТОВ «АТП Стріла»

Модель	2012	2013	2014
Двофакторна модель Е. Альтмана	-0,71	-0,81	-0,82
П'ятифакторна модель Е. Альтмана	0,71	0,68	0,92
Модель Романа Ліса	-0,01	-0	-0,01
Модель Таффлера і Тішоу	-0,25	-0,35	-0,57
Модель Спрінгейта	-0,11	0,03	0,33
Ймовірність, що підприємство розрахується з контрагентом згідно моделі Конона і Гольдера,%	0,08	-0,14	5,99
Модель О. П. Зайцевої	-	8,28	4,92
Моделі А. В. Колишкіна			
I	-0,24	-0,19	-0,1
II	0,13	0,23	0,26
III	-0	0,1	0,21

Ліквідність балансу не є абсолютною, тому що не дотримуються умови ліквідності. З проведеного аналізу коефіцієнтів ліквідності ТОВ «АТП «СТРІЛА» можна сказати, що ліквідність підприємства є низькою. З одного боку це є негативним, оскільки зменшується кредитоспроможність підприємства, а з іншого можна сказати, що підприємство всі свої кошти направляє на виробництво для покращення свого економічного потенціалу.

На підприємстві спостерігається позитивна тенденція щодо зростання ділової активності. Збільшується коефіцієнт оборотності активів за рахунок збільшення оборотності запасів та дебіторської заборгованості. Все це призвело до зменшення тривалості оборотних коштів і до збільшення прибутку підприємства.

Підприємство має кризовий фінансовий стан. Дана ситуація характеризується недоліком у підприємства «нормальних» джерел для фінансування запасів. У цій ситуації ще існує можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних засобів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

Розглянуто сутність та порядок формування концепції фінансового моніторингу на підприємстві. Фінансово-економічний моніторинг дозволяє ліквідувати вузькі місця, які визначаються на основі даних

планування, обліку, аналізу, контролю, та орієнтація на отримання результату, для чого створюється система планування, збору інформації про використання ресурсів і прийняття управлінських рішень.

За результатами антикризового фінансового моніторингу підприємство знаходиться на межі банкрутства (табл. 1).

За більшість представлених моделей підприємство знаходиться на межі банкрутства. Але динаміка показників позитивна, що свідчить про покращення фінансового стану і зниження ймовірності банкрутства. Тому керівництву підприємства слід оперативно розглянути заходи щодо покращення його фінансового стану.

Реалізація пропонованих заходів дозволить зменшити збиток підприємства до 508,84 тис. грн. Це дозволить підприємству покрити нерозподілені збитки минулих періодів та збільшити капітал підприємства.

З метою зменшення дебіторської заборгованості, в зарубіжній практиці управління фінансами підприємств було запроваджено таку послугу як факторинг. Дана послуга дозволить направити вивільнені кошти в активи та збільшити чистий дохід на 18400 грн.

Реалізація пропонованих заходів дозволить покращити фінансовий стан підприємства, що підтверджено відповідними розрахунками.

Література

1. Педченко Н. С. Моніторинг фінансової конкурентоспроможності підприємств: [монографія] / Н. С. Педченко. — Полтава: РВВ ПУСКУ, 2007. — 103 с.
2. Плікус І. Й. Система моніторингу для фінансового прогнозу діяльності підприємства // Фінанси України. — 2003. — № 4. — С. 35–44.
3. Клименко А. Фінансовий моніторинг — особлива форма фінансового контролю // Підприємництво, господарство і право.
4. Напрями вдосконалення системи державного фінансового моніторингу. Б. Сюркало, // Електронне наукове фахове видання / «Ефективна економіка». Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. —
5. Довгань Ж. Індикатори та моніторинг фінансової стійкості банківської системи / Ж. Довгань // Вісник Тернопільського національного економічного університету. — 2011. — № 2. — С. 31–41.
6. Куришко О. О. Система фінансового моніторингу в Україні // http://www.confcontact.com/20101008/4_kurishko.htm.
7. Єрмоленко О. А. Фінансовий моніторинг в Україні / О. А. Єрмоленко, Н. М. Лисьонкова // Вісник економіки, транспорту і промисловості. — 2012. — № 37. — С. 23–26.